

Izšla ob 4 zjutraj.

Stane mesečno 12-50 Din
za inozemstvo 25-
neobvezno

Oglasni po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišstvo:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 96

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova s.

Račun pri pošti, čekov.
zavodu št. 11.842

Ljubljana, 13. aprila.

Senzacionalni intermezzo s obiskom radičevcev v Beogradu in s posetom radikalcev v Zagrebu je za enkrat končal. Gospodje so vsi že zopet doma. Sodeč po vesteh, ki so v zvezi z radikalno - federalističnim sporazumevanjem se politična situacija, ki je nastala po 18. marcu, radi njega bistveno ni izpremenila. Morda je kaj pridobila ali izgubila kaka stranka, ki se je radikalno - radičevskih razgovorov udeleževala, za državo pa je situacija približno tamkaj, kjer je bila prvi dan po volitvah Kriza danes ni nič manj akutna, kakor je bila takrat.

Rezultat - ako ga je sploh kaj bilo - beograjskega in zagrebskega potovanja bo vsakokrat viden že v prihodnjih dneh, ko bodo padle prve odločitve v radikalnem parlamentarnem klubu, najpomembnejše pa na početku nove narodne skupščine, ki se sestane v ponedeljek.

Ena, čisto jasna tendenca odseva iz radikalno - federalističnega sporazumevanja: Zavleči rešitev obstoječe krize. Gospod Pašić bi se nadalje rad obdržal samo radikalno vlado, gosp. Radić pa se očividno ne čuti še dovolj krepkega in sigurnega za dosego svojih namenov. Radikalci kakor federalisti so skrajno mudi, da morajo računati z jako parlamentarno delegacijo demokratov, ki je v dani situaciji lahko odločujoča za vse strani.

Zadnji dnevi političnih dogodkov so za nas posebno zanimivi radi stališč, ki so ga v Beogradu, odnosno v Zagrebu zavzemali klerikalci. V volilni borbi se jim je posrečilo doseči v Sloveniji malone vse mandate samo zato, ker so obetali volilcem pod geslom avtonomije nebasa že na zemlji, in sicer nebasa, ki se bodo Slovencem prikazala že takoj po volitvah. Bilo je treba samo par tednov in le nekaj dni politične eksperimentiranja in že so klerikalci pokazali, da svojih obljub, danih volilcem, ne mislijo izpolniti. Kakor je danes položaj izgleda, da bodo šli klerikalci v parlament kot jagnjeta kruti, da so vprašanje avtonomije odložili na poznejši čas in da se bodo raje zadovoljili s tem, da bodo kot protežanci radikalne vlade uživali v Sloveniji posebne pogodnosti.

Oficijelni komuniké, ki so jih objavili delegati HRSS, SLS in JMO o sestanku z delegati NRS v Zagrebu, nam dovoljujejo pogled v nakane klerikalcev. Kot predpogoj za sporazum zahtevajo »federalisti« v prvem komunikéju, da radikalna stranka dokaže »dobro voljo za sporazum tako, da spremeni režim in pristane na pokrajinske avtonomije.« Ker je gosp. Hribar že položil posle pokrajinskega namestnika, radikalci ne bi bilo težko ugoditi prvi od teh dveh zahtev. Ko so klerikalci zakonodajno avtonomijo že žrtvovali, jim ne bo težko zadovoljiti se s »pokrajinsko avtonomijo«, karščno si zamiljajo gospodje radikali, ali pa največ tako, kakršna je bila v Sloveniji takrat, ko je bil deželni predsednik dr. Brejce. Ako naj pomeni »pokrajinska avtonomija« suspendiranje ustavne provedbe, potem je videti, da bi klerikalci v Sloveniji radi vladali brez sodelovanja in kontrole ljudstva - oblastnih in srezkih skupščinah.

V tem slučaju ne more biti nobenega dvoma, da je drugi komuniké, ki je bil izdan o nadaljevanju sestanka v Zagrebu le pesek v oči javnosti, če tudi se v njem poudarja izprememba režima v duhu ustavnosti in zakonitosti ter izboljšanje administracije v duhu samouprave. Ni čudno, ako je radikalni Janjić izrazil svoje prepričanje, da radikalna stranka takoj sprejme spremembo režima in pokrajinske avtonomije.

Značilen je preokret v klerikalni politiki. 6. aprila je »Slovenec« se primerjal z Pašića z Metternichom ter mu očital politiko »fortvivštarije«. Včeraj in predvčerajšnjem so delegati SLS v Zagrebu pristali, da gre naš državni voz po starem, pred volitvami baš od klerikalcev lojko grajanem in obsojenem starem kolovozu.

Računi klerikalcev ne bi bili napačni, ako bi njih odobrili radikalni klub in ako bi klerikalci ne pozabili, da so 18. marca prevzeli vso odgovornost za izpolnjenje velih obljub.

VLADIVOSTOK V PROTI-BOLŠEVIŠKIH ROKAH?

Pariz, 13. aprila. »Matin« poroča iz Moskve, da so protibolševiki po težkem boju zasedli Vladivostok. Rdeče čete se nahajajo nekaj milj pred mestom in čakajo ojačani, da izvedejo protinapad.

Federalisti pristajajo na odgoditev revizije ustave

REZULTATI ZAGREBSKIH POGAJANJ. — RADIČEVCI OSTANEJO DOMA, ZAVEZNIKI GREDO V BEOGRAD.

Zagreb, 13. aprila. r. Danes dopoldne so se v palači veleindustrijskega Prpića nadaljevali razgovori zastopnikov bloka z odposlancema radikalne stranke dr. Gjuričićem in dr. Janjićem. Razgovori so bili le informativnega značaja in ni bil izvršen noben sklep. Zastopniki bloka so predlagali radikalnim odposlancema zlasti sedanjega slabo administracijo. Radikalni odposlanec sta zahtevala, naj jima Radić pismeno izroči svoje zahteve, do česar pa ni prišlo in sta si mogla delati odposlanca samo beležke, na podlagi katerih bosta poročala glavnemu odboru svoje stranke.

Na vprašanje, kak vtiš ima od dosedanjih pogajanj, je eden od radikalnih odposlancev izjavil našemu poročevalcu, da je bil včeraj vtiš jako dober, danes pa že ne, ker je izvedel mnogo, kar mu še ni bilo znano, in je treba zato stvari resneje presojati.

Ali pride Radić s svojimi poslanci na skupščinsko sejo dne 16. t. m., ali ne, še ni znano. Pač pa prideta dr. Korošec in dr. Spaho z vsemi svojimi pristaji.

Popoldne ob 4. se je nadaljevala konferenca. Potem je dr. Korošec odpotoval v Ljubljano na sejo izvrševalnega odbora klerikalne stranke. Smodej in dr. Brejce pa sta ostala v Zagrebu. Po seji so se zastopniki odpravili na Mirogoj, kjer so posetili grobove Preradovića, Senoa, Račkaga in julijskih žrtv. Nato so šli v šestine na grob Ante Starčevića, potem pa so se vrnili v Radićevo vilo.

SLUŽBENI KOMUNIKÉ.

Zagreb, 13. aprila. r. O današnjem posvetovanju in njegovih rezultatih je bil izdan sledeči komuniké:

«Predsednik poslanskega kluba ra-

Radikalci v negotovosti

MARKOVIĆ NE VE Povedati ničesar. — VLADA ODVISNA OD RADIČEVIH MUH.

Beograd, 13. aprila. s. Minister pravde dr. Marković je na današnjem sprejemu novinarjev izjavil: »Dobili smo iz Zagreba poročilo, da sta se naša delegata dr. Gjuričić in dr. Janjić sestala z zastopniki revizijskega bloka in na dopoldanskih in popoldanskih posvetovanjih razpravljala o vseh vprašanih, radi katerih sta prišla Radićeva odposlanca v Beograd. Naša delegata se danes dopoldne zopet sestane z zastopniki bloka in se vrne večer v Beograd, da poročata klubu, ki ima jutri, ob 10. svojo sejo.

Na vprašanje novinarjev, kaj pričakuje vlada od razgovorov z Radićem, je minister dr. Marković odgovoril, da se pričakuje, da Radić jasno očrta svoje politične poglede in jih konkretno formulira. Potem se bo videlo, ali je mogoč sporazum z njim. Na vprašanje novinarjev, ali vlada pri teh razgovorih stoji neomajno na stališču državnega in narodnega edinstva, je minister odgovoril: »Tega ne vem; nisem pooblaščen da dam o tem izjavo. Ko bodo znani konkretni predlogi in se bodo naznamili poslanskemu klubu, je ta edini kompetenten, da odgovori na to vprašanje.

Na vprašanje, ali vlada s temi razgovori z Radićem priznava, da obstaja hrvatsko vprašanje, je dr. Marković odgovoril, da Radićevci porabljajo izraz »hrvatsko vprašanje« kot oporišče za nezadovoljstvo na Hrvatskem.

Dr. Marković je končal: »Od teh pogovorov z Radićem bomo imeli koristni in druge stranke ker bomo končno vedeli, kaj Radić pravzaprav hoče.

Nezadovoljni ministri.

Beograd, 13. aprila. p. »Pravda« poroča: Danes popoldne je g. Pašić sprejemal ministre drugega za drugim ter jih obveščal o situaciji. Od 3. — 4. sta bila pri njem dr. Marković in Supilo, potem pa Velizar Janković, Miletić in Vuga.

Madžarska in Mala antanta

Praga, 13. aprila. j. V političnih krogih je bila danes razširjena vest, da se pričakuje v sredi prihodnjega tedna poset madžarskega ministra Daruvarya v Pragi. Na današnji seji madžarske vladne stranke je ministrski predsednik grof Bethlen sporočil, da bo madžarska vlada prišla z Malo antanto pogajanja. Budimpešta, 13. aprila. j. V političnih krogih se kljub vsem damantijem pojav-

dikalne stranke dr. Marko Gjuričić in tajnik dr. Vojislav Janjić sta se sestala k poldrugo uro trajajočem razgovoru s predsednikom HRSS Radićem; na razgovoru se je ugotovilo, da i narodnoradikalna stranka i HRSS smatrate za potrebno in mogoče, da se vsa medsebojna sporna vprašanja med Hrvat in Srbi rešijo z vzajemnim sporazumom. Potem sta se oba odposlanca posvetovala s predsednikom HRSS, s štirimi odposlanci SLS in tremi odposlanci JMO. Imeli so dva daljša razgovora, v katerih se je konkretilo več točk, ki naj bi se izvršile kot predpogoj sporazuma in se tičejo izpremembe režima v duhu ustavnosti in zakonitosti ter izboljšanja administracije v duhu samouprave, katere more najlažje rešiti homogena vlada narodnoradikalne stranke. Po sporazumu v teh glavnih praktičnih stvareh se bo ravnalo tudi držanje vseh zastopnikov navedenih strank pri otvoritvi narodne skupščine dne 16. t. m. Sklenjeno je, da se razgovori nadaljujejo v svrhu definitivnega sporazuma.

Komuniké se v Zagrebu presoja tako, da so si stranke razdelile vloge. Radić ne gre v Beograd, Korošec in Spaho pa greda v Beograd. Radikalci sestavijo homogeno vlado in dajo radičevcem na Hrvatskem široko svobodo v administrativnih vprašanih, enako tudi dr. Korošcu v Sloveniji, dočim si glede dr. Spaha še niso na čistem, kako vlogo mu bo dala radikalna stranka v Bosni. Sporazum med Radićem in Pašićem je torej v glavnem naperjen proti demokratom in proti eventualni koaliciji radikalcev z demokratmi, vendar pa se v Zagrebu računa, da radikalci z Radićem ne mislijo resno.

Odmevi demokratske skupščine.

Beograd, 13. avgusta. g. V političnih krogih se živo komentira seja, ki jo je imel včeraj glavni odbor demokratske stranke. Posebno se živalno omenja govor predsednika Ljube Davidovića, ki je med drugim izjavil sledeče: Parlamentarna situacija danes ni ugodna, vendar so v prvi vrsti v skrbeh oni, ki so dovedli državo v sedanja situacijo. Pridržavam, da sem se razgovarjal z gotovimi ljudmi v Zagrebu, ne pa z Radićem. Kaj pa sedaj dela Pašić? On pošilja svoje ljudi v Zagreb, da privedejo Radičevce v Beograd na pogajanja. Jaz sem se razgovarjal kot privatni človek brez vsake obveze za stranko, Pašić pa se razgovarja kot predsednik vlade, torej pada iz nedoslednosti v nedoslednost. Pašić je razgalil koalicijo radi neke opasnosti s strani demokratov, sedaj pa bo zahteval, da rešimo državo iz nevarnosti, v katero jo je baš s tem pahnil. Ko pa smo se mi razgovarjali, a ne pogajali z Zagrebom, je metal kamenje na nas, sedaj dela sam še vse kaj drugega.

Danes so prispeli v Beograd že skoro vsi demokratski poslanci. Jutri bo seja kluba, na kateri bodo razpravljali o situaciji in o držanju demokratskega kluba.

Radikalni kandidat za predsedstvo skupščine.

Beograd, 13. aprila. p. Iz radikalnih krogov se doznava, da nameravajo v parlamentu voliti za začasnega, potem pa za stalnega predsednika Marka Gjuričića, predsednika radikalnega kluba, za prvega tajnika pa Janjića.

Ija vest, da odpotuje min. predsednik grof Bethlen, finančni minister Kalay in zunanji minister Daruvary v kratkem v inozemstvo.

KRALJICA V DALMACIJI.

Beograd, 13. aprila. p. Kraljica Marija odpotuje v ponedeljek v Dubrovnik. V Vinkovcih bo počakala svojo mater, rumunsko kraljico Marijo, na kar se bosta obe skual odpravili dalje v Dubrovnik.

Stambolijski o zunanji in notranji politiki

UPANJE V SPLOŠNO REVIZIJO MIROVNIH POGAJANJ. — STAMBOLNOST V BOLGARSKI POLITIKI. — ODNOSAJI Z JUGOSLAVIJO

Sofija, 13. aprila. g. Bolgarski ministriški predsednik Stambolijski je na važnem zborovanju govoril o notranji in zunanji situaciji Bolgarske. Najprej je kratko orisal mučno borbo zemljoradniške stranke pred vojno 1912/1913. Zemljoradniški savez je bil proti vsaki vojni, tudi proti vojni s Turki. Tedaj smo govorili, da monarhizem stavlja svoje zahteve na prvo mesto pred narodnimi zahtevami in nismo mogli razsoditi, ali bo monarhizem dovedel Bolgarsko na dobro pot. Bolgarska bi se bila mogla pogoditi z zmagovalci in ne bi pretrpela toliko, kolikor je morala potem pretrpeti.

O neulski mirovni pogodbi je Stambolijski rekel: Ko sem podpisal to pogodbo in ko so me vprašali, zakaj sem tako miren, sem odgovoril novinarjem, da bo ta pogodba itak padla, in prav sem imel s svojim prorokovanjem. Po treh letih pada ta pogodba in izvršila se bo njena revizija. Vse, kar obstoja, nosi v sebi proces razpadanja, in šele po tej katastrofi vidim možnost, da Bolgarska ustvari svoje nacionalne ideale. Ti ideali se bodo kmalu izvajali in tedaj se bo sestala tudi velika svetovna konferenca, da ustvari pravi mir.

Svoji stranki prorokuje Stambolijski veliko bodočnost. Zemljoradniška organizacija se imenuje zemljoradniški narodni savez. Prvi del: zemljoradniški bo vlada državo 20 let, potem pa bo vladal drugi del: narodni. Pašić vlada v Srbiji od leta 1903 do sedaj. Bratiansu v Rumuniji vlada tudi 20 let, videli boste, da se be tudi v Bolgariji držal zemljoradniški kabinet 20 let. Naša moč je: žrtvovanje samega sebe. Naj se naši nasprotniki ne nadejajo, da nas bodo oplahili z bombami in atentati.

Glede odnošajev do Jugoslavije je Stambolijski rekel: V Nišu smo se sporazumeli s Srbijo; da čuvamo svoje meje, sporazum se bo v najkrajšem času objavil in ne vsebuje nobenih klavzul. V sporazumu smo se obvezali, da ne pustimo preko našega ozemlja nobene vojske niti razbojniških tolp. Zedinili smo se tudi glede vprašanja dvovalstinskih posestev ob meji, da morejo i naši i jugoslovanski podaniki svobodno obdelovati svoja zemljišča. Izdelali smo tudi potek za politično amnestijo v Makedoniji ter je jugoslovanska vlada obljubila, da bo to vprašanje dobro proučila.

Posvetovanja v Londonu in Parizu

KLOTZ NADALJUJE LOUCHERJEVO NALOGO V LONDONU. — BELGIJSKI MINISTRI V PARIZU. — V PORUHRJU JE TEKLA ZOPET KRI.

Pariz, 13. aprila. j. Belgijski ministri so včeraj ob 1.30 ponoči dospeli v Pariz. Konferenca se je pričela ob 4.30 in je trajala do 7. popoldne, nakar se je odgodila do jutri. Na Quai d'Orsayu so danes izjavili, da konferenca ni imela senzacionalnega značaja. Razpravljalo se je le o tehničnih vprašanih, ki so v zvezi z ruhrsko zasedbo. O Loucherejevem potovanju v London se kaže ni govorilo. Odločno se zanika, da se je razpravljalo o reparacijskem načrtu, ki ga je objavil »Matin«.

Uradni komuniké o konferenci veli: »Francoska in belgijska vlada sta slejko prej odločeni, nadaljevati akcijo v Poruhrju, dokler se Nemčija ne odloči staviti direktnih predlogov glede svojih reparacijskih plačil. Ministri so razpravljali o odredbah za akcentuacijo svojega pritiska, ki bo toliko časa trajal, da se doseže zaželeni cilj. Razen tega se je diskutiralo o vprašanju ureditve in varstva odvajanja premoga in koksa iz Poruhrja, ki mora postati intenzivnejše. Konferenca se bo jutri postavila na širšo podlago.

London, 13. aprila. l. Bivši francoski minister Klotz, ki se mudi v Londonu, nadaljuje Loucherejevo delo pod pretvezo, da se hoče povsem neoficijelno pogajati s finančnimi in gospodarskimi krogii. Klotz je danes pri bančnih in vladnih krogih sondiral teren, kakor trdi »Echo de Paris«, ali bi angleška vlada pristala na francoski načrt, da se Poruhrje ne izprazni, dokler niso plačane reparacije. O svojih obiskih pri Bonar Lawu in Lloyd Georgeu Klotz strogo molči. Sinoči in danes je tudi francoski poslanik obiskal Bonar Lawa, s katerim je imel daljše razgovore, čijih vsebine pa ni mogoče zaznati. Francoski listi ugotavljajo, da bo Franciji samo z angleško pomočjo

mogoče streti trmo Nemčije in uveljaviti svoje reparacijske pravice.

ZOPET NOV REPARACIJSKI NAČRT.

Pariz, 13. aprila. j. »Matin« objavlja baje nov francosko-belgijski reparacijski načrt, po katerem naj bi se teoretično za reparacijske obveznosti Nemčije določila vsota 182 milijard zlatih mark, ki se pa bo faktično zelo zmanjšala. Francija bi od bonov A in B dobila 26 milijard za obnovo porušenih ozemelj. Za Jugoslavijo, Rumunijo in Belgijo bi znažala reparacijska vsota 14 milijard zlatih mark, torej skupno 40 milijard zlatih mark, ki bi se v teku desetih let krile z mednarodnimi posojili. Nadalje bi Anglija morala dobiti 10 milijard, čijih plačilo bi se pa odgodilo. Nemčija bi morala s tem kriti vsoto, ki jo mora Anglija izročiti Ameriki, in sicer v anuitetah od 300 do 600 milijonov zlatih mark. Boni C bi se uporabili za medsebojna plačila medzaveznikiških dolgov. Ker pa je delež Francije večji kot njeni dolgovi, se bo Francija odškodovala s premogovnimi koncesijami v Nemčiji. Porenje bi se stavilo pod mednarodno nadzorstvo. Obmejno ozemlje bi se demilitariziralo.

KRVAVI IZGREDI V DUISBURGU.

Curih, 13. aprila. l. V Duisburgu je včeraj popoldne 200 brezposelnih pred mestno hišo demonstriralo za povišanje podpor. Njihove zahteve so bile odbite, nakar so začeli demonstranti razbijati okna mestne hiše. Došla francoska vojaška policija je streljala v množico in usmrtila 4, težko ranila pa 12 oseb.

Zasedbene čete so zasedle vse rudniške trasta Stinnes in prepovedala dostop v jame.

Nemci nadaljujejo svoje sabotaže železnice in kanalov.

Baeran poskusil samomor

Praga, 13. aprila. j. Dr. Baeran, ki je bil zaradi veleizdaje obsojen na 4 leta ječe, je včeraj ponoči poskusil samomor s strupom. Davi so ga našli brez zavesti ter ga takoj odpeljali na kliniko nemške univerze. Preiskava je dognala zastrupljenje z veronalom ali morfijem. Izprali so mu želodec, nakar se je dr. Baeranovo stanje nekoliko izboljšalo, tako da za sedaj ne obstoja nobena življenska nevarnost.

O vzrokih samomora krožijo razne govorice, vendar pa se meni, da je bila opaziti pri dr. Baeranu velika duševna potrtost, ker je v listih čital vesti in dokaze o vobunskem delovanju svojega sina. V njegovi celici so se našla pisma, iz katerih izhaja, da je hotel izvršiti samomor, da zagotovi svoji ženi pokojnino in s tem sredstva za življenje. Dr. Baeran ni mogel spati, vsled česar so mu dajali veronal, ki pa ga je spravljaj, da prihrani večjo množino za samomor.

Poraz irskih vstašev

London, 13. aprila. l. Dne 11. aprila je v boju pri Clemenasu padel vodja irskih vstašev Liam Linch, čigar smrt je vstaše silno potrla in zmedla. Tudi De Valera bi bil kmalu ujet pri tej priliki. Včeraj so v Dublinu ustrelili 6 vstašev, pri katerih so našli orožje. Vsek da se izvrši na dvorišču dublinskega sodišča cela vrsta eksekucij vstašev, ki so sedaj drže s svojo glavno silo v okolici Corla. Vendar pa njihov odpor ne bo več dolgo trajal, ker nimajo več gmočnih sredstev.

London, 13. aprila. s. Čete svobodne irske države so v Tippedaryu ujele več glavnih voditeljev vstašev. Sedaj je na poti šest kolon vojaštva, da ujame Dr. Valero in njegove zadnje pristaje.

BUTKIEWICZ POSTANE SVETNIK?

Rim, 13. aprila. j. Skupina katoliških izselencev iz Rusije je naprosila papeža, naj proglasi umorilnega prelata Butkiewiczza za svetenika.

Domače vesti

* Poljski dijaki iz Lvova v Ljubljani. Včeraj popoldne je dospelo v Ljubljano v spremstvu svojih profesorjev 41 dijakov iz Lvova. Poljski so napravili daljše naučno potovanje iz Lvova in obiskali Budimpešto, Postojno, Reko, Opatijo in Benetke. Na povratku v svojo domovino so se ustavili v Ljubljani, kjer jim je ravnateljstvo »Akademskega kolegija« priredilo skromno južino. Mladji Poljski so navdušeni nacionalisti in vzhitni nad krasoto našega Primorja. Izjavili so, da so v Julijski Krajini mnogo govornili z našimi zaslužnimi rojaki in se niso mogli načuditi, kako da vlada nad čisto slovenskim ljudstvom italijanski meč. Dijaki so si v popoldanskem urah ogledali Ljubljano in ponovno polni lepših vtisov odpotovali v svojo domovino.

* Srbski dijaki v naši sredi. V četrtek so prispeli v Ljubljano pod vodstvom svojega ravnatelja, dveh profesorjev in ene profesorice dijaki II. realne gimnazije iz Kragujevca. Vseh dijakov je 44 in med temi 10 dijakinj. V Ljubljani so si ogledali v spremstvu gg. prof. Jerana in dr. Pavliča vse zanimivosti mesta in napravili tudi krajše izlete v okolico. Dijaki stanujejo v II. mestni deški šoli in pa na liceju, hrano pa dobivajo v »Akademskega kolegija«. Danes odpotujejo na Bled in se nato zopet vrnejo v svojo ožjo domovino. Naši kraji in prijaznost naših meščanov so nanje napravili najboljši vtis.

* Konec dr. Zupaničevega ministromstva. Kakor poročajo iz Beograda, je vlada sklenila, da se morajo do 16. t. m. izločiti vsi ministri, ki niso bili pri volitvah izvoljeni. S tem je odločeno tudi usoda ministra dr. Zupaniča.

* Socijalizem klerikalcev v praksi. »Rije« poroča, da je na predlog »Katoliške banke« d. d. v Zagrebu, zastopane po odvetniku dr. Stjepanu Markulinu, pognan na boben mali kmet iz Gor. Stubice, ker je dolžan katoliški banki 143 kron! Dr. Markulin je eden prvih voditeljev klerikalne stranke in je bil svoj čas tudi kot njen mandat zažre odvelka za socijalno politiko v Zagrebu.

* Mir v Makedoniji. V južni Srbiji ima ljudstvo že 25 dni popoln mir pred komitati. To se pripisuje ukrepom bolgarske vlade na meji in tudi ukrepom naših vojaških oblasti, ki so dobro zastražile mejo. Tudi nimajo »makedonstvujušči« menda časa vpadati na naše ozemlje, ker so zelo zaposleni z agitacijo proti Stamboliškemu v volilni borbi za bolgarsko sobranje. Upati je, da bo kmalu popolnoma prenehalo delovanje »makedonstvujušči«, ki so ena največjih ovir za zboljšanje medsebojnih odnošajev med Jugoslovani in Bolgari.

* Smrtina koša. Včeraj je umrl v Škofji Loki v 77. letu starosti v pokojni davčni uslužbenec gospod Gašpar Lunder, oče Rudolfa Lundera, ki je leta 1908 padel v Ljubljani kot septembarska žrtev. Pokojnik je v svojih mladeniških letih sodeloval pri ustanovitvi »Južnega Sokola« in je bil do smrti zvest pristaja sokolskih idej. Zaradi njegovega narodnega udejstvovanja so ga oblasti večkrat preganjale, a on je ostal nevpogljiv. Zaposla vdovo in sina Dragotina. Vrlemu narodnjaku in kremenitemu značaju bo ohranjen časten spomin.

* Vojaška vest. Mestni komandant v Slovenski Bistrici, podpolkovnik Ferdo Konecili je razrešen dolžnosti.

* Iz »Uradnega lista«. »Uradni list« pokrajinske uprave za Slovenijo objavlja med drugim naredbo glede občinske davčine od prirastka na vrednosti nepremičnin v mestni občini mariborski ter tozadavni pravilnik.

* Kredit za opremo bolnic. Kakor poročajo iz Beograda, je finančno ministrstvo odobrilo kredit v znesku 8.250.000 Din za vzdrževanje javnih bolnic v naši kraljevini. Ta kredit se bo porabil v prvi vrsti za nabavo posteljnega materiala, zdravil in drugih stvari, ki so potrebne za moderno bolnico.

* Prenos pri poštni hranilnici na Dunaju deponiranih vrednostnih papirjev naših državljanov. Ministrstvo pošte in telegrafa (direkcija poštne hranilnice) nam z razpisom št. 671 od 27. marca t. l. sporoča to-le: V smislu sporazuma sklenjenega na rimski konferenci glede prerasa vrednostnih papirjev iz poštne hranilnice na Dunaju in v smislu odloka reparacijske komisije št. 2116 od 22. avgusta 1922 se je pričel prenos vrednostnih papirjev naših državljanov iz Avstrije v našo kraljevino. Kako se bo prenos izvršil, pove oglaš, ki je izobesen na vsaki pošti in ki izide te dni tudi v »Službenih Novinah«. V tem oglasu se pozivajo naši državljanji, da prijavijo svoje pri poštni hranilnici na Dunaju deponirane vrednostne papirje, pri katerikoli pošti, da se bodo mogli potem na podlagi teh prijav prenesti vrednostni papirji v našo kraljevino. Zato opozarjamo vse državljanje na omenjeni oglaš je posebno zaradi tega, da bi prijavnega roka ne zamudili. Potrebna pojasnila se dobe na vsaki pošti, kjer se kupijo lahko tudi obrazci za prijavo.

* Nova razdelitev naših železniških prog. Jutri stopi v veljavo nova razdelitev državnih železniških prog. Mnogo prog, ki so doslej spadale pod zagrebško direkcijo državnih železnic, pripade po novi razdelitvi subotički direkciji in si-

cer proge Brod-Zupanja, Vinkovci-Gabo-Osijek, Vrpolje-Osijek in Osijek-Dalj. Vse osebe ostane začasno na svojem mestu in je podrejeno subotički direkciji. Postaja Brod spada pod subotičko, kurilnica in delavnica pa ostanejo še nadalje pod zagrebško direkcijo.

* Društvo za promet tujcev v Zagrebu priredi v času od 10. maja do 22. maja 1923 izlet v Dalmacijo od Bakra do Bara z lepim in udobnim parnikom »Salona«. Natančni program potovanja kakor tudi cene za potovanje, kabine in hrano so v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesantom na vpogled.

* Razpisane službe. Razpisano je poduradniško mesto pri okrajnem sodišču v Metliki ter mesta sodnih slug pri sodiščih v Črnomlju, Dolnji Lendavi, Ormožu in Ptuj, oziroma mesta, ki se utegnejo izprazniti tekom razpisa ali po premetitvi. Prošnje je vložiti do dne 28. aprila, oziroma do 26. maja.

* Pomanjkanje sodnikov v Vojvodini. V Vojvodini sodniki zaradi slabega materialnega položaja zapuščačo državno službo in je njih število vedno manjše. Pomanjkanje sodnikov se občuti že jako močno in se opravljajo posli z velikimi zakasnitvami.

* Vznemirjenost zaradi novih tisočakov. Kakor poročajo iz Novega Sada, je tamkajšnja podružnica Narodne banke dne 12. aprila prišla z izdavanjem novih bankovcev po 1000 Din. Med prebivalstvom je nastalo vznemirjenje, ker so nekateri verjeli tendencioznim vestem da so stari bankovci po 1000 Din istočasno izgubili veljavo. Vznemirjenje je naraslo tako, da je bila podružnica banke prisiljena izdati obvestilo, da se sprejemajo tudi stari 1000dinarski bankovci.

* 28letnica potresa v Ljubljani. Na velikonočno nedeljo dne 14. aprila 1895 ob 11.16 zvečer se je začel silni potres, ki je v Ljubljani napravil ogromno škodo, ubil dve osebi in več oseb poškodoval. Potres pa je imel dobro posledico: mesto se je bistveno prenovilo, olepšalo in razširilo.

* Zakaj sta bila aretirana. V nedeljo sta bila od mariborske policije aretirana dva člana »Orjuna«. O aretaciji so se razvijale po novinah razne vesti. Včeraj sta se oba aretirana Orjunaša, ki sta bila v četrtke izpuščena in sta se takoj vrnila v Ljubljano, zglasila v naši redakciji in nam izjavila, da so bile vse vesti o vzrokih njihove aretacije netočne, ker je bila aretacija izvršena iz popolnoma neznanih razlogov. Oba ljubljanska Orjunaša sta prišla v Maribor, da obiščeta svoje sorodnike. Pri odhodu iz gledališča, kjer sta vstopnica za večerno predstavo, sta zašlišala v sosednjem Gambrirovem vrtu klice »Zivoli«, nakar sta iz radovednosti odšla na zborovanje, a se takoj mirno odstranila, ko sta čula hujskanje proti ustavi in sedanjim ureditvi države. Izrazila sta prisotnemu redarju, da bi jim bilo treba dovoliti še to, da tudi oni v Mariboru napravijo, kar so Nemci v Slov. Bistrici. Deset minut na to sta bila na ukaz policijskega uradnika Gulina, v trenutku, ko sta hotela v kavarno »Central«, aretirana in izročena sodišču. Toda preiskovalni sodnik sploh ni vedel, zakaj sta bila aretirana, ker od policije ni dobil nikake ovadbe in ju je zato izpustil. Mariborska policija je zopet za eno blamažo bogatejša.

* Feriální savez v Celju priredi v nedeljo dne 22. aprila v Celju cvetlični dan, čigar dohodki so namenjeni popravil Kocbekove koče, da bodo mogli feriaci iz vse države potovati na planine.

* Prorokovanje nove vlade v Mariboru. Na predvčeršnjem železničarskem shodu je Zebot tudi izjavil, da je skoro gotovo dejstvo prevzem vlade po hrvatsko-slovenskem bloku v zvezi z najmočnejšo vladno stranko. Zadnja pogajanja se vrše baže danes, v soboto v Ljubljani.

* Narodni mariborski kolesarji so imeli včeraj občni zbor svojega društva »Peruna«, ki je doslej malo deloval in je bila že nevarnost, da po vzgledu drugih mariborskih kolesarskih društev tudi ono preide v mednarodne vode. Sedaj pa je bil pod predsedstvom knjigovodje Lojze Doležala izvoljen odločno narodni odbor, ki si je stavil nalogo, da goji poleg športa in tekem tudi narodno delo v okolici in obmejnih krajih potom skupnih izletov. Društvo šteje že okrog 150 članov in se je od novega odbora, s katerim so se gg. Hlebič, Reja, Kavčič, Mišlej, Kvas, Nabergoj, Bizjak, sami delavni narodnjaki, obetati res lepih uspehov, kar je za Maribor tem važnejše, ker ima ju tudi Nemei svoje izrazito nacionalno kolesarsko društvo »Edelweiss« in tudi socialisti svoje kolesarsko društvo, kateri žal obe pridno nemškutarita v okolici.

* Slaba vinska kupčija. Kakor poročajo iz Belekrajine, so tamkajšnje zidavnice še polne lanskega vinskega pridelka. Kupcev ni, četudi se dobi še pod 20 kron dobra belokranjska kapljica. Na izvoz skoraj ni misliti, ker je na češko-slovaškem trgu ogražena konkurenca premočna.

* Nova industrijska družba. Ministrstvo za trgovino in industrijo je odobrilo gg. inž. Vladimiru Staretu, lesnemu industrije v Radomlju pri Domžalah, in Ernestu Hiengu, veletržcu z lešom v Ljubljani, ustanovitev delniške družbe z imenom »Silva«, lesna trgovska in industrijska d. d. v Ljubljani. Osnovna delniška članica znaša 1.000.000 Din

ter je razdeljena na 10.000 delnic po 100 dinarjev, ki so v gotovini popolnoma vplačane.

* Propaganda beogradskega aerokluba. Ob nepovoljnem vremenu so prošli ponedeljek krožili nad Beogradom aeroplani, ki so z višave metali na mesto proklamacije aerokluba za propagando nacionalne aviatističke industrije in za ustanovitev zračne eskadre.

* Smrtina nesreča v železniškem predoru pri Sv. Ivanu v Trstu. V sredo popoldne je drvel po železniškem tiru proti vrdejski postaji voziček, ki služi za razna dela na prog. Na njem so bili trije železničarji, med njimi 45letni železniški čuvaj Lovro Kolenc iz Lengerja. Pred predorom je voziček skočil nenadoma s tira. Železničar Kolenc je prišel pri tem pod voz in se močno poškodoval, dočim sta dobila njegova tovariša le manjše rane. Ponesrečeni Kolenc je imel tako težke poškodbe na glavi, da je čez nekaj minut po nesreči izdihnil.

* Uboj v St. Jurju pri Grosupljem. V ponedeljek so v St. Jurju pri Grosupljem popivali fantje iz Udja. Zaradi nekega denarja je nastal med njimi prepri. Ko je gostilničar uvidel, kaj se plete, je fantje takoj odpravil iz hiše. Med potjo pa se je vnočil vzel prepri in pretep, v katerega je posegel tudi 50letni Janez Gačnik, čevljar na Udju. Pograbil je za kol in prav po živinsko udrihal po 24-letnemu Janezu Jeršinu iz Udja. Prebil mu je lobanjo. Jeršin je valed smrtnega udarca že naslednjega dne umrl. Gačnik je po uboju lkal še dva fanta iz Udja, ki pa sta mu k areti ušla. Človek bi mislil, da v tako klerikalni občini, med samimi poštenjaki, tako dejanje pač ni mogoče.

* Pet strelav iz puške je padlo na znana naprednjaka in prekmurskega prostovoljca g. Petra Kovača, posestnika in trgovca v Dolnji Lendavi, ko se je pretečen teden peljal z vozom skozi vas Radence v Prekmurju. Posledica radičevske agitacije?

* Tragična smrt otroka. V Mariboru je stanoval pri svojem starem očetu Alojziju Krojsu v Strossmajerjevi ulici trileten deček Albert Skarbutz. V sredo popoldne je deček spal sam na stanovanju. Ko se prebudi, začuti glad in opazi na zakurjenem štedilniku pripravljeno toplo kavo. Ker je bil deček sam, stopi na neki zaboj pri štedilniku. Pri tem pa se je pokrov zaboja vdrl in deček je padel na vroči štedilnik ter se polil s kavo. Dobil je težke opekline po vsem životu od nog do glave. Poklicani zdravnik je odredil prevoz dečka v bolnico. Ker pa je bila že noč, niso mogli otroka spraviti v bolnico. Tako je otrok drugo jutro v groznih bolečinah podlegel zadoblenim opeklinam.

* Zločin ali samomor. O zagonetni smrti Alojzija Škerbinka nam še poročajo: V torek dne 10. aprila zvečer so našli v Gačniku nad Lajtersperkom pri Mariboru 68letnega Alojzija Škerbinka v podstrešju njegovega skednja obešenega. Sodnijska komisija, ki se je v sredo popoldne podala na lice mesta, je ugotovila, da je Škerbinkova smrt nastopila vsled strganuliranja ter da je zelo sumljivo, da bi se bil on obesil sam. Škerbinek se je priženil k vdovi Plohl, katere je imela od prvega moža že štiri hčere in enega sina. Z ženo sta bila sicer dobra, ali z dvema starejšima hčerama in z ljubčkom ene hčere je bil vedno prepri v hiši. Tudi v soboto dne 7. aprila so se pripravili in pretepali ter so očeta ranili na nosu in na levi nogi. Oče, ki je dobil od zdravnika izpričevalo, je prijavil to grdo postopanje orožništvu. V nedeljo je bil zopet prepri in v torek so očeta našli obešenega.

* Zdravnik aretiran. Bivšega zdravnika v Kozjem, dr. Emila Friedricha so včeraj v Libojah aretirali, ker je osumljen več tatvin in ga prepeljali v preiskovalni zapor celjskega okrožnega sodišča.

* Pet tednov bo pilhal kašo. Iz Slovenske Bistrice nam poročajo: Tukajšnje okrajno sodišče je obsodilo čevljarja Ivana Tegerja na 5 tednov strogega zapor, ker je na južnem kolodvoru zakričal odvetniku dr. Rudolfu Ravniku iz Maribora »Windischer Hund«. Teger je znan zagrozen nemškutar, izživaja prve vrste, ki kaže ob vsaki priliki svojo jezo nad Slovenci. Iz tega se vidi, kako raste greben tukajšnjim nemškutarjem. Zalostno pa je, da jim dajejo potuho klerikalci, kakor je to razvidno iz zadnjih dogodkov. Ali ne bi bilo bolje enotno smoteno delo kot pa hujskanje?

* Roparski napad. V četrtek ponoči se je vračal tesarski pomočnik Fran Cankar iz Ljubljane proti svojemu domu na Studence. Kar je skočil nekdo proti njemu in ga udaril z vso silo z nekim topim predmetom po glavi. Cankar je padel vsled udarca takoj v nezavest. Ljudje so ga našli šele naslednje jutro na cesti, vsega okrvavljenega in ga takoj prepeljali v bolnico. Kdo je napadel Cankarja in zakaj, se še ni moglo dognati, ker leži napadenec še vedno v nezvesti.

* Koncert. Danes, v soboto koncert v kavarni Evropa. Svira vojaška godba. Začetek ob 9. uri zvečer. Vstop prost.

* Zahtevajte brezplačni ilustrirani cenik »KARO« čevljev, ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjanje noge. Dragotin Roglič, Maribor, Koroška cesta 19, telefon 157.

* Čevlji domačih tovarn Peter Kolzina & Ko. z znamko »Peko« so najboljši in najcenejši. Zahtevajte jih povsod. Glavna zaloga na drobno in debelo Ljubljana, Breg št. 20 in Aleksandrova cesta št. 1.

Gospodarsivo

TRŽNA POROČILA.

Novosadska blagovna borza (13. t. m.): baška pšenica 6 vagonov po 450 — 452.50, ječmen ponudba 310, oves 3 vagoni po 291.25 — 292.50, koruza prompt no 2 vagona po 252.50, banatska ab Smederevo 2 vagona po 267.50, sremska 25 odst. kasa 2 vagona po 260, baška kvalitativno garantirana 9 vagonov po 255 — 260, 4 odst. defektna 25 odst. kasa ab Zagreb 11 vagonov po 281.25 — 280, okrogla 2 — 3 odst. defektna poldrug vagon 262.50, za maj 1 vagon 257.5, fižol beli 1 vagon 465, pšenična moka »0« ponudba 662.50, »2« ponudba 635, »5« ab Beograd 3 vagoni 600, »6« en vagon 512.50, otrobi v vrečah iz jute ponudba 160, v papirnatih vrečah ponudba 155. Tendence mirna.

Zagrebski žitni trg (12. t. m.) Postavno baška odnosno vojvodinska postaja notirajo: pšenica 455 — 465, koruza žolta nova 260 — 275, rž 362.50 — 387.50, ječmen za pivovarne 325 — 350, za krmo 300 — 310, oves 290 — 300, fižol pisani 450 — 650, beli 450 — 500, pšenična moka »0« 687.50 — 712.50, »2« 662.50 — 687.50, »4« 637.50 — 662.50, za krmo 225 — 250, otrobi drobni 160 — 180, debeli 250. Tendence mirna.

Somborski žitni trg (12. t. m.) Dovolj zmerni, pa tudi povpraševanje ni veliko. Pšenica se ponuja po 455 — 460, oves 300 — 310, turščica 265 — 275, moka »0« 675 — 700, »2« 650 — 675, »6« 575 — 600, otrobi 175 — 180 Din. Tendence nespremenjena.

— Ljubljanskemu velikemu sejmu priznan značaj čisto gospodarske razstave. III. ljubljanskemu vzorčnemu velikemu sejmu, ki se vrši od 1. do 10. septembra 1923 je ministrstvo trgovine in industrije v Beogradu priznalo z naredbo št. 571 z dne 17. marca 1923 značaj čisto gospodarske razstave. Z odlokom ministrstva trgovine in industrije, uprava za zaščito industrijske svojine, z dne 30. marca t. l. Pr. št. 328 pa se priznava predmetom izloženim na letošnjem velikem sejmu prvenstveno pravo v smislu § 160 zakona o zaščiti industrijske svojine in § 94 in 99 izvršilne naredbe o zaščiti industrijske svojine.

— Zastopstvo naše države na velikem sejmu v Lyonu. Na velikem sejmu v Lyonu, ki se je vršil v marcu, je bilo zastavljeneja precej raznega blaga iz naše države. Naša stojnica na sejmu je imela informacijsko pisarno in razstavljeno nastopno blago: izdelke lesne industrije, surovo svilo iz državnih tvornic, poljske pridelke, suho povrtnino, suho sadje, mesne izdelke, konzerve rib iz Dalmacije narodne vezanine, preproge itd. Naši izdelki so vzbudili precejšnje zanimanje in so bili označeni kot prvovrstni.

— Naše posojilo v Franciji. Načelnik ministrstva trgovine in industrije dr. Radosavljević se je vrnil iz Pariza, kjer je vodil pogajanja za posojilo v znesku 300 milijonov francoskih frankov. Kot garancijo je dala naša vlada carinske dohodke. Obrestovalo se bo posojilo po 5 odst. Namenjeno je za vojaške in druge državne potrebe.

— Dovoljen izvoz jajc, perotnine in krompirja iz Madžarske. Iz Budimpešte javljajo: Poljedelski minister je dovolil z naredbo dne 7. aprila izvoz žive in zaklane perotnine, jajc, graha, leče in krompirja.

— Znižanje uvozne carine v Italiji. Italijanska vlada je znižala uvozno carino na moko, žito in izdelke iz moke od 5 na 3 lire. Ukinjena je tudi zabrana uvoza inozemskega riža.

Vremensko poročilo

Ljubljana, 13. aprila 1923		Ljubljana 306 m nad morjem				
Kraj opazovanja	ob	Zračni tlak	Zračna temperatura	Veter	Oblačno 0—10	Padavine mm
Ljubljana	7.	757.6	12.4	jug. vzh.	del. obl.	—
Ljubljana	14.	755.5	18.0	"	več obl.	—
Ljubljana	21.	753.9	13.1	"	več jasno	—
Zagreb	7.	755.5	15.0	z. zapad	oblačno	—
Beograd	7.	755.4	14.0	"	pol obl.	—
Unazaj	7.	754.8	8.0	brevetna	"	—
Praga	7.	753.3	10.0	sev. vzh.	več jasno	—
inmost	7.	753.8	8.0	z. zapad	jasno	—

V Ljubljani barometer nižji. temper. visoka. Solnce vzhaja ob 5.16, zahaja ob 18.49

Uradnik - knjigovodja - bilancist

z daljšo prakso v kakem denarnem zavodu se sprejme.

Ponudbe z referencami in zahtevo plačo je vpsolati na Obrtno hranilno in posojilno društvo, r. z. z. o. z. na Bledu.

Potrji globoke žalosti javljamo, da je naš predragi so-

prog, oče in stari oče, brat, tast in stric, gospod

Gašper Lunder

davčni uslužbenec v p.

danes ob 5. uri po dolgi, trpljenja polni bolezni v 77. letu starosti zaspal vedno spanje.

Pogreb bo v nedeljo, dne 15. aprila 1923., ob 4. uri popoldne na tukajšnje pokopališče v Škofji Loki.

ŠKOFJA LOKA - LJUBLJANA, dne 13. aprila 1923.

624 Rodbini Lunder-Golob.

